

Bobladet

Mångfald i köket

Vilka regler gäller när du renoverar själv ? | Nöjda hyresgäster | Mat och Recept

Världens mat i Haninge

– Det är fascinerande hur människor från världens alla hörn förenas i köket och älskar varandras mat. Det är ingen tvekan om att det berikar både Haninge och Sverige säger Christoph Vejde, VD på Haninge Bostäder.

Det är en gråmulen höstdag, regnet hänger tungt i den blygrå himlen och löven har just börjat skifta från sensommargrönt till vackra höstfärger och faller sporadiskt till marken. I en varm lokal på Örnens väg träffas ett antal personer för att avnjuta smaker från tre av världens kontinenter. Smaker som i en aldrig sinande ström under århundranden hittat sin väg till Sverige och förgyllt vår vardag.

I Jordbro bor idag människor med bakgrund från 64 länder, vilket innebär en fantastisk kulinarisk mångfald.

Bobladet bad fyra av dem, från fyra olika matkulturer, att dela med sig av sina smaker och tillaga några av sina mest omtyckta rätter.

Det enda genuint svenska som funnits är inlandsisen skrev författaren Herman

Lindqvist i sin bok om Sveriges historia. Inlandsisen smälte som bekant till sist för ungefär 10 000 år sedan. Sedan dess har folk från världens alla hörn letat sig upp till de svala skandinaviska breddgraderna och slagit ner sina bopålar med nya goda tankar, inte minst när det handlar om mat, kryddor och spännande recept.

Och visst tror många att potatisen är lika svensk som inlandsisen. Potatisen hittade sin väg till Sverige från Sydamerika på 1500-talet, och Jonas Alströmer satte fart på potatisodlandet på 1700-talet så att den långväga grönsaken i dag är en självklar del av svensk kost. Den första pizzerian i Stockholm slog upp sina portar på Hornsgatan så sent som 1968 och blev omedelbart en succé. Då hade en Pizzeria redan funnits i Västerås under många år

Skål! Samling runt bordet för att äta världens godaste mat. Från vänster: Anders Ramqvist, Michael Poulsen, Britt-Marie Olsson, Christoph Vejde, Lena Lundström, Micael Sjöblom, Haime Eken och Nathalie Falk.

för att servera 300 italienare som kommit för att arbeta på ASEA. Det kanske intressantaste exemplet på berikande mångfald är det populära Libanesiska köket. Med inspiration från historiens alla kulturer och härskare som passerat Libanon från väst mot öst, och från öst till väst har Libanon blivit det lilla landet med det stora köket. Kamelkaravanerna på väg mot Palmyra i Syrien, farao Ramses, Alexander den store, mongoler, greker, turkar, korsfarare och fransmän, alla har de lämnat ett litet frö till det libanesiska köket. Idag består det av ett överflöd av smaker, grönsaker, rotfrukter och frukter. Bara förrätterna, Mezen, kan erbjuda ett fyrtiotals rätter. Och till sist har allt detta goda hittat sin väg till Sverige. Välkomna till mångfalden och smaklig måltid!

Text och bild: Donald Boström

Mysfaktorn var hög i stugvärmerna bland både välkända och exotiska dofter. Halime Eken visar dolmarna för Haninge Bostäders VD Christoph Vejde.

Möt våra kockar och deras recept på sidan 8.

Borta bra men hemma bäst

Tiden går och jag är inne på mitt sjätte år som VD för Haninge Bostäder! Det har varit både roliga och givande år där jag i olika sammanhang fått tillfälle att träffa många av er som bor hos oss. Vi bygger mer än vi gjort på mycket länge i bolagets historia och vi har även flera möjliga byggprojekt under utredning. I Vega har vi precis invigt vårt tredje, av totalt sex nya hus, och i Jordbro håller vi som bäst på att projektera för ca 150 nya hyresrätter.

För några veckor sedan representerade jag SABO (Sveriges Allmännyttiga Bostadsorganisation) på Nordiska Bostadsorganisationers årsmöte på Island. Att få möta olika nordiska bostadskulturer är mycket värdefullt och tillför nya tankesätt, även om grundförutsättningarna för verksamheterna i de olika länderna är varierande. En skillnad är exempelvis hur vi värmer upp våra hus. Medan vi brottas med frågor kring komfort, hållbar miljö och lönsamhet, så kan islänningarna slösa med oändliga resurser av gratis varmvatten direkt från marken. Bara att koppla på och värma upp! Island har endast 327 000 invånare och med en befolkningstäthet på 3 invånare per kvadratkilometer mot Sveriges 21 invånare på samma yta. Ändå imponerar man genom att vinna över de stora fotbollsnationerna Turkiet, Lettland och Holland i det pågående VM-kvalet till VM 2016 och leder dessutom sin grupp.

I samband med mötet fick vi tillfälle att besöka en tomatodling inhytt i ett klassiskt växthus. Kan ett växthus verkligen bära sig i ett land som sommartid har en medeltemperatur på 11 grader, och där vintertemperaturen ligger mellan +1 och -4 grader? Definitivt, och nyckeln är just den geotermiska energin som finns i marken. Odlingen, som drivs med god förtjänst av en familj på två vuxna och fem barn, producerar 300 ton stora saftiga tomater per år!

Hade vi haft samma förutsättningar så hade vi med glädje öst extra-varme över er! Våra värmesystem fungerar dock så att om en person får höjd temperatur så innebär detta med automatik att alla i huset får samma höjning. Tyvärr medför varje höjd grad stora marginaleffekter i form av ökade negativa klimateffekter samt kraftiga kostnadsökningar för bostadsbolagen vilket i förlängningen bekostas av er boende i form av höjda hyror.

Island må ha sina varma källor men de saknar skogar med svamp och bär! Det har vi! Borta bra men hemma ändå bäst!

Christoph Vejde
VD

Klart på taket

Besiktningsman Kjell Ingårde inspekterar nylagt tak vid Moränvägen. Just nu pågår läggning av nytt tätskikt på taken vid Moränvägen 56-104. Färdigt i november.

Öppet i höst

Telefontid: Alla dagar 9-11.45
Besökstid: Mån-onsd 13-16
Torsdagar 13-18

Bobladet är Haninge Bostäders tidning för de egna hyresgästerna. Den trycks på miljövänligt papper i en upplaga av 2 500 ex.

Ansvarig utgivare: Christoph Vejde
Produktion: Donald Boström AB
Tryck: Ljungbergs Tryckeri, Klippan, 2014

Bobladet
Haninge Bostäder AB
Box 115, 136 22 Haninge
Tel 08-606 89 00, Fax 08-606 91 05
www.haningebostad.se

Gränslöst i Rosgården

Anders Ramqvist och Claes Trankärr informerade Haninge Bostäders hyresgäster i Rosgården om vilka tomttytor som tillhör lägenheterna.

Vissa av tomtplättarna som tillhör boende på nedre botten har utökats utan kontroll, uteplatser har också byggts ut i olika storlek, form och kvalitet.

Utifrån ursprungliga tomtgränskartor har en del mindre justeringar nu tagits fram och resultatet av detta visades på mötet inför 40 mycket engagerade och kreativa hyresgäster. Flera goda förslag om lösningar för tomtgränser kom fram. Det bestämdes också under kvällen att förslag ska lämnas i lokala hyresgästföreningens brevlåda i Rosgården, adress Rosgården 26.

Nästa steg i arbetet blir att lägga in underhållsposter för nya staket till tomtplättarna i kommande budgetarbete. Samtidigt planeras det för fasadunderhåll.

Högre betyg

Haninge Bostäder har under våren 2014 genomfört en enkät för att mäta hur nöjda hyresgästerna är i Handen, Jordbro, Vendelsö, Västerhaninge, Tungalsta och Dalarö.

Enkäten sändes till 1 879 hyresgäster varav 39 procent av hyresgästerna skickade in sina svar.

Jämfört med enkäten från 2011 har kundernas betyg på Haninge Bostäder förbättrats. Totalbetyget har stigit från 3,53 till 3,62 på en femgradig skala. Detta är en relativt hög betygsförbättring, jämfört med utvecklingen hos andra bostadsbolag under perioden. Störst betygsförbättringar märks inom service-, boendestandard- och trygghetsfrågor.

Resultaten och hyresgästernas tips på förbättringar kommer att ligga till grund för Haninge Bostäders fortsatta arbete

Underhåll och förbättringar 2014

• **Nybyggnationen i Vega följer tidsplanen.** Första inflyttning skedde på Vardövägen 32 den 6 juni, och därefter på Vardövägen 30, 34 och 36. I slutet av februari 2015 sker sista inflyttningen på Karahavsvägen 56. Därmed är Haninge Bostäders 91 nya lägenheter helt klara.

• **Inglasningen av balkonger** fortsätter enligt plan.

• **Balkongreparationerna på Tungalstavägen 19-29** närmar sig slutet. Under vecka 43 ska entreprenören avsluta och städa området. Efter godkänd slutbesiktning kommer Haninge Bostäder erbjuda inglasning även i detta område.

• **Övriga balkonger på Haninge bostäders 50- och 60-talshus ska undersökas** för kommande underhållsplanning. Från vecka 43 och cirka fyra veckor framåt kommer så kallad tillståndsbedömning att göras. Den ligger till grund för eventuella reparationsåtgärder. De aktuella adresserna för detta är Södra Jordbrovägen, Moränvägen, Källvägen, Djurgårdsvägen och Evabergsvägen.

• **Uteplatserna vid Moränvägen 20-30** har förnyats. Förra året förnyades uteplatserna vid Moränvägen 4-18 och projektet fortsätter med nya adresser under nästa år.

• **Nybyggnation vid Moränvägen i Jordbro.** Kommunens detaljplan för Kalvsvik 11:10 trädde i laga kraft 2013-06-21. Därefter har Haninge Bostäder börjat planera för nya bostäder. Just nu genomför vi markundersökningar i syfte att få vetskap om markens bärighet och stabilitet, planera för grundläggning och dragningar av ledningar. De två loftgångshusen vid Moränvägen 1A-3 samt/carportarna på andra sidan av Moränvägen ingår i den detaljplanen. Det innebär att de planeras att rivas för att ge plats åt nya fina bostäder. Hyresgäster i aktuella lägenheter har tidigare fått information från Haninge Bostäder om hur avflyttning ska ske. För dem som hyr garageplats/carportplats i området kommer från den 1 januari 2015 så kallade korttidskontrakt att erbjudas. Det innebär att garaget kan fortsätta att hyras ut till dess att det ska rivas för att ge plats åt nya bostäder.

Uppåt väggarna!

så gör du för att undvika misstagen

De nya trenderna har inspirerat många att bygga om sina kök och badrum. Men för den som bor i hyresrätt finns det all anledning att vara försiktig med vad man ändrar i sina lägenheter för att inte riskera att bli ersättningsskyldig.

Haninge Bostäders Anders Ramqvist berättar här vad du får göra och inte får göra i din lägenhet.

– Det är förståeligt att många vill göra om sina lägenheter efter sin personliga smak och sina behov. En hyresgäst får göra vissa saker i sin hyresrätt, men kom ihåg att det är hyresrätter vi pratar om, och då finns inte samma frihet som det finns när man har köpt sin egen bostadsrätt säger Anders Ramqvist.

Det är viktigt att förstå att om lägenhetens bruksvärde minskar genom de åtgärder en hyresgäst utför, så har hyresvärden rätt till ersättning för den skadan. Vi gör en besiktning av lägenheten när hyresgästen flyttar, är exempelvis ommålning eller andra ändringar inte yrkesmässigt utförda, eller om det är för extrema

färger, så måste hyresgästen åtgärda detta innan de lämnar lägenheten.

Därför vill vi vara restriktiva när det gäller våra hyresgästers egna målnings- och tapetseringsarbeten. Vi rekommenderar inte våra hyresgäster att måla och tapetsera på egen hand. Tidigare erfarenheter där resultatet inte blivit yrkesmässigt utfört har hyresgästen blivit tvungen att betala för att få det återställt i professionellt skick enligt reglerna. Lägenheter som är nyrenoverade bör man undvika att måla och tapetsera i överhuvudtaget.

Vid ett tillfälle blev jag minst sagt överraskad när hyresgästen hade byggt om badrummet till bastu med ett riktigt

bastuaggregat, träpanel och trälavar att sitta på.

Ombyggnationen hade påverkat tätskikt, det var skruv- och spikhål i golv och väggar som medförde allvarliga vattenskador. Detta är ett extremfall där många otillåtna arbeten genomförts med elinstallationer, omdragning av vatten, håltagning i tätskikt m.m. Det hela slutade med en mycket dyr räkning till den avflyttande hyresgästen.

Lycka till
Anders Ramqvist

Här får du tipsen på vad du får göra och inte får göra i din lägenhet

DET HÄR FÅR DU GÖRA

- Du får måla och tapetsera om de är fackmannamässigt utfört och färg/tapeteter godkända av Haninge Bostäder.

- Du kan byta ut garderobsdörrar och köksluckor, men spara de gamla. De ska monteras tillbaka på ett yrkesmannamässigt vis när du flyttar.
- Du får byta golv och lägga in laminatgolv. Det är samma regler som vid målning, det måste vara utfört på ett professionellt sätt.

DET HÄR FÅR DU INTE GÖRA

- Du får inte ändra planlösning, ta bort väggar eller ändra på fast inredning, skåp eller bänkskivor i köket.
 - Omdragningar av elektriska installationer är farligt och strider mot lagen. Dessutom krävs hyresvärdens tillstånd. Om något skadas måste du berätta det för hyresvärden så snart som möjligt, så att inte skadan blir värre.
 - Du får inte använda en bostadslägenhet till kontor.
 - Du får endast använda lägenheten till det den är till för, det vill säga att bo i.

ÖVRIGA TIPS

- Om du ska borra i en vägg är det viktigt att du inte skadar elledningarna. Undvik därför att göra hål ovanför eller under en strömbrytare eller ett vägguttag.
 - Borra absolut inte i badrummets eller kökets kakelplattor eftersom de lätt går sönder och bakomliggande tätskikt tar skada. Använd istället självhäftande krokar.
 - Om du plockar bort köksskåp, hatthylla eller annat av lägenhetens utrustning, ska du spara det så att lägenheten kan återställas till ursprungligt skick.
 - Tänk på att köket måste återställas vid avflyttning om du tar bort ett köksskåp för att få plats med en diskmaskin. Installation av disk- och tvättmaskin måste utföras av fackman på egen bekostnad.

Härliga recept av Haninge Bostäders kockar

Somalisk Sambussi piroger

Anab Farah, 47 år, kommer från El-Bur i Somalia och har bott i Sverige 23 år. Hon har fyra barn varav ett studerar till hjärtkirurg och en till rymdforskare.

- Nötfärs
- Gul lök
- Färs koriander
- Spiskummin
- Curry
- Chilipeppar
- Salt
- Gör pirogdegen av vetemjöl, vatten och salt.
- Blanda färsen med alla kryddor.
- Lägg den blandade färsen på degrutor och vik ihop.
- Friter i olja till vacker färg.

Thailändsk kyckling i sötsur sås

Miw Thogmee, 22 år, kom till Sverige från Thailand för snart tre år sedan och bor nu på Örnens väg tillsammans med sin man Dennis.

- Skär kycklingfiléer i bitar
- Woka kycklingbitarna med hackade grönsaker.
- Blanda allt med sötsur sås och rör om. Sötsur sås finns att köpa på påse i matbutiken.
- Servera med ris.

Kurdiska dolmar med vinblad

Halime Eken, 59 år, är kurd och kom till Sverige 1976 från Turkiet. Halime bor idag på Dalarövägen och har 7 barn och 8 barnbarn.

- 5 hg nötfärs
- 1 dricksglas bulgur
- Tomat och paprikapuré
- Hacka en röd paprika i mindre bitar.
- Blanda bulgur, smör, vatten och salt med nötfärsen och paprika.
- Lägg blandningen på det gröna vinbladet och rulla ihop.

Tjälknöl med rot- och potatisgratäng

Britt-Marie Olsson, 88 år, är från Mörsil i Jämtland och kom till Stockholm när hon var 43 år gammal, och trivs i dag utmärkt på Källvägen.

- 1,3 kilo djupfryst älgstek
- Stoppa in steken i kall ugn och sätt på 100 grader
- Låt steken stå i ugn i 12 timmar.
- Efter 12 timmar, ta ut steken och lägg i bunke med vatten och salt.
- Ta upp steken efter 5 timmar i saltbad och skär i tunna skivor.
- Servera med rot- och potatisgratäng och rödvinsås.

